

6 aydan sonra işləməyə getdikləri ölkəyə alışblar. Deyirlər ki, əgər, ciblərində pulları olsaydı, dərhal təyyarəyə minib geri qayıdardılar. Amma həm də bildirlirlər ki, geri qayıtmaq hissi qısamüddətdir, tez gəlib keçir. Gələcəkləri üçün bir az da orda qalıb işləməyi planlayırlar. "Soydaş" rubrikamızın budəfəki qonaqları Vyetnamda yaşayan həmyerlilərimiz Sakit Abdullayev və həyat yoldaşı Nərmin Musazadədir.

İlk olaraq cütlüyümüz haqqında məlumat verək. Hər ikisi Gəncədə doğulub və ali təhsilini ingilis dili üzrə alıb. Bir müddət Türkiyədə müəllim kimi işlədikdən sonra Vyetnamda gediblər və 2 ildən çoxdur ki, orada yaşayırlar.

- Necə oldu xaricə getmək, xüsusilə də Asiya ölkələrindən birində işləmək qərarına gəldiniz?

Sakit: Düzü, universitet vaxtından bu fikirdə idik. Həmin dövrdə müxtəlif təqaüd proqramlarına müraciət edirdik, amma ya seçilmirdik, ya da tam təqaüd ala bilmirdik. Özümüzü inkişaf etdirmək üçün uzunmüddətli xarici təcrübə almaqda qərarlı idik. İlk getdiyimiz ölkə Türkiyədə İstanbul şəhəri oldu. Gedəndə gördük ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında elə də ciddi fərq yoxdur. Biz isə daha fərqli bir mühitdə yaşamağı düşünürdük. Yeni nə qədər ki gəncik, həyatın daha fərqli üzünü görmək istəyirdik. Ona görə, qərara gəldik ki, Asiyaya üz tutaq. 2 ildən çoxdur ki, burdayıq. Deyə bilərik ki, burada həyat tamamilə fərqlidir. Bu müddət ərzində yaşadıklarım və gördüklərimə əsasən deyirəm ki, hər kəs, xüsusən də Qərbdə yaşayan biri mütləq Asiyayı görməlidir.

Nərmin: Əslində, bu sualı dostlarımız da verir (gülür). Avropa ölkələri demək olar ki, eynidir. Yeni həmin ölkələrin 60-70 faizi eyni mədəniyyətə, düşüncəyə sahibdir. Amma Asiya istər mədəniyyət, istər təhsil, insanlara yanaşma baxımından fərqlidir. Ona görə, qərara gəldik ki, Asiya ölkələrindən birini seçək. Çinin əhalisi çox idi, bu da bizi bir az qorxutdu. Tailand, Yaponiya, Koreyanı seçməyimizə bəzi nüanslar səbəb oldu. Vyetnam bizim üçün ideal variant idi. Həm də uzun müddət burada qalan bir tanışımız var idi, onun da bizə çox dəstəyi oldu. Getdiyini ölkədə tanış birinin olması böyük üstünlükdür.

- Vyetnam maraqlı ölkədir?

Sakit: Bəli, amma bəzi nüanslar var ki, onlar hamı üçün maraqlı olmaya bilər. Məsələn, rahatlığı sevən, tənbel insanlar üçün maraqlı deyil. Hətta, deyirdim ki, qarabasma kimi bir yerdə. Vyetnama gələndə, buradakı şəraitə, mühitə dözməlidir. Yeni dözmək deyəndə, ən əsas məsələ havadır. Burada hava həddindən artıq isti və kirli olur. Digər problem isə nəqliyyatdır. Bu ölkədə bəli bir nəqliyyat sistemi, qayda-qanun yoxdur. İstənilən an hər şey edə bilərlər. Məsələn, bir motosikletdə iki nəfərin oturmağı mümkündürsə, Vyetnamda 7 nəfərin oturmağı mümkündür. Vyetnamda 7 nəfərin oturmağı, bir motosikletin üstündə başqa bir motosikletin olduğunu görə bilərsiniz. Həmçinin burada qırmızı və ya yaşıl işıq söhbəti yoxdur. Belə danışmağın insanlarda Vyetnam haqqında mənfi fikirlər yarada bilər, amma yox, maraqlı tərifləri də var. Bu danışdıqlarım sadəcə, gördüyümüz fərqliliklərdir. Çünki biz əvvəl yaşadığımız cəmiyyətdə bunu görməmişik. İki ildir ki, burdayıq və sadaladıqlarım bizə adi gəlir.

- Təyyarədən düşdükdən sonra ilk təəsüratlarınız necə oldu, Vyetnam sizi necə qarşıladı?

Nərmin: Oy, icazənizlə onu mən danışım. Demək təyyarədən düşdük, sənəd işlərini həll etdik. Qapıdan çıxanda üzümüzə nəmli, isti külək necə vurdusa, Sakitlə bir-birimizə baxıb hara gəldiyimizi düşündük (gülür). Elə bil bizi qaynar hamama atdılar. Nəfəs almaq mümkün deyil. Düşünün, evə gəlmişik kondisioneri qoşublar, yenə də dəhşət istidir. Biz iyul ayında gəlmişdik və həmin dövr də Asiya, xüsusilə də Vyetnam üçün ən isti vaxtlardır. Nəqliyyatı ilə bağlı da ilk təəsüratımız yaxşı olmadı. Düzdür, bizə deyilmişdi, amma bu qədərini təsəvvür etmirdik. Burada əsas nəqliyyat vasitəsi motosiklet və velosipeddir. Avtobus var, lakin yox kimidir. Demək olar ki, hər ailənin motosikleti var. Biz gəzməyi çox sevirik, amma burada gəzməyə yer yoxdur.

- Bu qədər çətinlikdən danışsınız, heç qayıtmağı düşünürsünüz?

Nərmin: Hər gün (gülür). Hər səhər tezdən "qayıdaq" deyirik. Amma bir neçə saniyə son-

sözü müxtəlif tonlarda deyəndə başqa mənaları olur. "Za" sözü də səsləndirməyə görə həm qarqız, həm ananas, həm də kokos deməkdir. Bir gün kafeyə getdik və "za", yeni ananas si-fariş verdik. Bizə qarqız gətirdilər, onu qaytar-dıq. Yanlış tələffüz etdiyimizi düşünüb, sözü fərqli tonda uzadaraq "zaaa" dedik. Onda da kokos gətirdilər, onu da istəmədik. Sonra birtə-hər internetdən ananasın şəklini tapıb göstər-dikdən sonra ofisiant anladı və "hə, zia" dedi. Yeni bizim üçün fərqi olmayan bu iki hərfdən ibarət söz onlarda fərqli tonlarda müxtəlif mənalar kəsb edir.

- Vyetnamlılarda hansı fərqli adət-ənənəni müşahidə edirsiniz?

Sakit: Adət yox, amma qərribə inancları var. Məsələn, bu xalq 13, 14 rəqəminin uğursuz olduğunu düşünür. Liftlərdə belə 13 rəqəmi yoxdur. Hazırda bizim qaldığımız mərtəbə 12-B adlanır. 12-dən sonra 13, 14 yoxdur. 12-B, 12-A var. Bir də ən çox güldüyüm, heç cür tolerant yanaşma bilmədiyim digər inancları isə xanımların 26 yaşında evlənməməkləridir. Yeni bir xanım 25, 27 yaşında evlənə bilər, amma 26-da yox. Həmin yaşda evlənməyi çox böyük

Sakit: Burada heç vaxt xaricdə olmayan, özlərindən fərqli birini görməyənlər, hətta, yaxınlaşıb sənə toxunmaq istəyirlər. Asiyalılarda tük az və ya heç olmadığından, qolunda tükü olan adama yaxınlaşıb əl vururlar. Bunu, xüsusən, uşaqlar edir. Çünki bizim görünüşümüz onlara maraqlı gəlir.

- Bir az oradakı işinizdən danışa bilərsiniz?

Sakit: Burada ingilis dili dövlətin qəbul etdiyi proqramla bütün orta məktəblərdə məcburi şəkildə xarici müəllimlər tərəfindən tədris edilir. Ondan əlavə də özəl təhsil mərkəzləri var. Bu ölkəyə gələn birinin iki seçimi olur. Ya özəl bağçalarda, məktəblərdə, ya da dövlətə məxsus təhsil ocaqlarında dərslər deyir. Mən hazırda orta məktəbdə dərslər deyirəm. Vyetnamlılar üçün Avropa dilini öyrənmək çox çətin olur. 11 il məktəb oxumuş biri ən sadə sözləri belə bilmir. Azərbaycanda ingilis dilindən hazırlığa gedən uşaq bir neçə aya müəyyən səviyyəyə qədər yüksələ bilər, amma burda uşaqlar çox zəifdir. Uşaqların belə zəif olması təhsil sistemindən asılıdır.

- Təhsil sistemi necədir?

Sakit: Burada təhsil sistemi çox fərqlidir,

Vyetnamda müəllim işləyən azərbaycanlı ailə

Sakit Abdullayev: "Cibimizdə pulumuz olsaydı, gəldiyimiz gün geri qayıdardıq"

Nərmin Musazadə: "Burda uşaq müəllimi sevmədisə, onu bir aya işdən çıxarırlar"

Günel Azadə

ra fikrimizi dəyişirik ki, yox, gələcəyimiz üçün bir az daha qalmalıyıq.

Sakit: Tam səmimi deyirəm, cibimizdə qayıtmaq üçün pulumuz olsaydı, elə gəldiyimiz gün qayıdardıq (gülür). Amma gördüyünüz kimi, 2 ildir ki, burdayıq. Əslində, bu qayıtmaq hissi qısamüddətdir, gəlib keçir. Çünki düşünəndə, görürsən ki, sənin əlində böyük şans var. Buradan bəzi Asiya ölkələrinə çox ucuz səyahətə edə bilərik.

- Bir az Vyetnamın müsbət tərəflərindən danışa bilərsiniz.

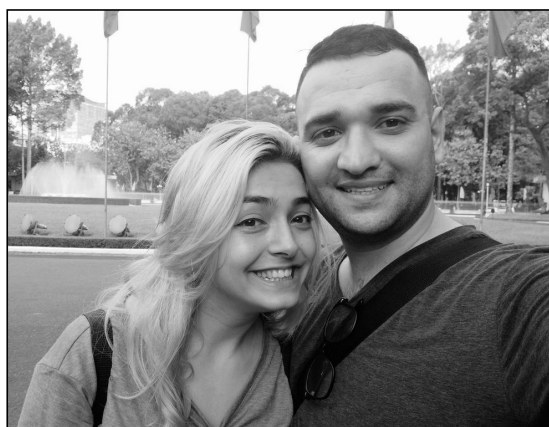
Nərmin: Əlbəttə, müsbət tərəfləri də çoxdur. Məsələn, insanları çox mehribandır. Burada gender bərabərliyi əsasdır. Hətta, deyirdim bəzi ölkələrdən fərqli olaraq, qadın daha üstün tutulur. Heç bir ayrı-seçkilik qoyulmur. Burada sürücü, tikintidə fəhlə kimi işləyən xanımlar görə bilərsiniz. İdarəçilik daha çox qadınlardadır.

Sakit: (Gülür) təbii ki, o qədər də deyil. Patriarxal cəmiyyətdir, kişilərin hegemonluğu burada da var, amma bu, kağız üzərindədir. Qısa olaraq izah edim ki, Vyetnamda aparıcı işçi qüvvəsi xanımlardır. Məsələn, evdəki münasibətlərdə, pulun idarəsində belə, əsas qüvvə qadındır. Yeni kişinin qarşandığı pulu qadına verməsi, sonra ondan xəclik kimi gündəlik pul alması normal qarşılanır.

- Yeni ölkə, fərqli dad, başqa bir dil deməkdir. Bu fərqliliklərə uyğunlaşma müddəti nə qədər oldu?

Nərmin: Adaptasiya dönməsi təxminən 6 ay oldu. 6 aydan sonra yeməklərə də, havaya da alışdıq. Yeməkləri çox dadlıdır. Sonra yavaş-yavaş ərzaqların adını öyrəndik. O barədə problem olmadı, amma gigiyenik baxımdan bir az güvənli deyillər.

Sakit: Burada dilə alışmağımız bir az çətin oldu. İlk vaxtlar kommunikasiyada çətinlik yaşadığımızı. Bununla bağlı başımıza o qədər maraqlı hadisələr gəlib. Onu qeyd edim ki, burada ananas çox ucuzdur. Həm dadını əvvəldən bildirdik, həm də qiyməti münasib idi, ona görə, ananas yeməyə, şirəsini içməyə üstünlük verirdik. Bu söz Vyetnam dilində "za" demək idi. Amma burada dilin 6 fərqli tonu var. Yeni bir

uğursuzluq hesab edirlər.

Nərmin: Ümumiyyətlə, rəqəmlərə qarşı xüsusi həssaslıqları var. Telefon və ya maşına nömrə alanda rəqəmlərə ciddi fikir verirlər. 3 olmamalıdır, 0 və 8-i çox sevirirlər. Digər inancları isə Yeni ilin 3-cü günü etdikləridir. Belə ki, həmin gün ibadət yerlərinə gedib yeni ilin onlara uğur və sevinc gətirməsini arzu edirlər və nə isə əşya yandırılır. Bir əşyanın saxtasını yandırmaqla, onun əslinin özlərinə qayıdacağına inanırlar. Məsələn, saxta pul, kompüter, telefon yandırılır. Təsəvvür edin, həmin dövrdə hər yerdən yanıq iyi gəlir (gülür). Yeni bu adət kimidir deyər, yandırılan əşyaların saxtasını satan xüsusi mağazalar var.

- Maraqlıdır, vyetnamlıların gəlmələrinə münasibət necədir?

Nərmin: Mərkəzdə münasibət normaldır, amma bir az kənar bölgələrdə özünü məşhur ulduz kimi hiss edə bilərsiniz. Əgər dərinizin rəngi ağdırsa, saçınız sarıdırsa, asiyalı görünüşünə sahib deyilsəniz, onlar üçün fərqlisiniz. Onların gözündə çox möhtəşəm görünürsəniz, sənə gözəl, yarışlı olduğunu deməkdən çəkinməzlər. Çox mehriban münasibət göstərirlər.

dəyişəndir. Bəzən il ərzində iki dəfə dəyişir. Məsələn, siz imtahana hazırlanırsınız və bir ay qalmış hər şey dəyişə bilər. Hazırda Vyetnam təhsil sahəsində ən yaxşı sistemi qurmağa çalışır, buna görə də, istədiyini əldə etmək üçün bütün mümkün sistemləri təcrübədən keçirir.

Nərmin: Vyetnamda heç vaxt sinif irib deyə bilməzsən ki, kitabları açın, filan səhifəni oxuyaq. Dərsləri uşağa müxtəlif oyunlarla, əyləncəli yolla öyrətməlisən. Əks təqdirdə uşaqlar səni sevməzlər. Burada uşaq müəllimi sevmədisə, onu bir aya işdən çıxarırlar. İngilis dilini öyrənməyə çox önəm verirlər. Mən bağçada işləyirdim və ora bəzən çox balaca uşaqları gətirirdi ki, ingilis dilini öyrənsin. Hətta, elə olur ki, uşaqlar dil açanda ilk sözləri vyetnamca yox, ingiliscə olur.

- Gələcək planlarınız nədir?

Sakit: Böyük ehtimalla, 1-2 il burada qalacağıq. Daha sonra isə Avropa ölkələrindən birində təhsilimizi davam etdirməyi düşünürük və təhsil ala-ala işləməyi planlayırıq.

- Bəs, ölkəyə qayıtmağı düşünürsünüz?

Sakit: (Gülür). Bu, bizim hansı şərtlərlə dəvət olunacağımızdan asılıdır. Yeni bu, tək bizə aid deyil. Hazırda ölkəmizdən kənar böyük işlər görən, yüksək səviyyədə təhsil alan gənclərimiz var. Bu kimi şəxslərin ölkəyə qayıtması, öyrəndiklərini gənclərlə bölüşməsi üçün ortada çox yaxşı motivasiya mənbəyi olmalıdır.

